

Azərbaycan Respublikası adından

QƏRAR

Bakı şəhəri

İş № 2(102)-1123/2019

15.02.2019

ALİ MƏHKƏMƏ

Azərbaycan Respublikası adından
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin
Mülki Kollegiyasının

Q Ə R A R İ

15 fevral 2019-cu il

İş № 2(102)-1123/2019

Bakı şəhərində

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının hakimləri Nurməmmədov Əhməd Güləhməd oğlu (sədrlik edən və məruzəçi), Əhmədova Mehparə Tofiq qızı və Rüstəmov Əli Məhəmməd oğlundan ibarət tərkibdə, Xnın katibliyi ilə,

Cavabdeh tərəfindən Şəki Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 2(107)-2090/2018 nömrəli iş üzrə 27 sentyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsindən verilmiş kassasiya şikayəti üzrə işə baxaraq,

Müəyyən etdi:

İsmayılı rayon məhkəməsinin (hakim Rəfayel Şirinov) 31 may 2018-ci il tarixli 2(037)-03/2018 sayılı qətnaməsi ilə iddia qismən təmin edilərək Cavabdeh "xxxx" (Azərbaycan) Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xeyrinə 4292,16 ABŞ dolları əsas borc, 371,99 ABŞ dolları faiz borcu, 18,60 ABŞ dolları cərimə borcunun ödəniş gününə tətbiq olunan dərəcədə Azərbaycan manatı məzənnəsi ilə hesablanmaqla cəmi - 4682,75 ABŞ dolları və dövlət rüsumunun əvəzi kimi 30 manatın tutulması, tələbin girov predmeti olan, Cavabdeh məxsus "Shevrolet Aveo minik" markalı **-EV-*** dövlət qeydiyyat nişanlı minik avtomobilinə yönəldilməsi, avtomobilin açıq hərracda satılması, avtomobilin ilkin satış qiymətinin 11000 manat müəyyən olunması, girov (ipoteka) predmetinin satışından əldə olunan vəsaitin 4682,75 ABŞ dolları və 30 manat məbləğin ödənilməsinə yönəldilməsi, Cavabdeh ilə "xxxx" (Azərbaycan) Açıq Səhmdar Cəmiyyəti arasında bağlanmış 114929-1-7646 sayılı 08 iyul 2013-cü il tarixli kredit müqaviləsinin ləğv edilməsi qət edilmiş, iddia tələbi ipoteka predmeti olan avtomobilin aşkar edildiyi yerdə dayandırılması və avtomobilin saxlanması üçün Azərbaycan Respublikası DİN Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin cərimə meydançasına yerləşdirilməsinə dair hissədə rədd edilmişdir. İş üzrə 50 manat ekspertiza xərcinin Cavabdeh tutularaq Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Məhkəmə Ekspertizası Mərkəzinin hesabına ödənilməsi və iş üzrə 120 manat ekspertiza xərcinin Cavabdeh tutularaq Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Məhkəmə Ekspertizası Mərkəzinin hesabına ödənilməsi qət edilmişdir.

Şəki Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının (hakimlər Mahir Əsədli - sədrlik edən və məruzəçi, Ələddin Məcidov, İnşallah Quliyev) 27 sentyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi ilə Cavabdeh tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti təmin edilməmiş, İsmayılı rayon məhkəməsinin 31 may 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İşin halları:

İddiaçı "xxxx" (Azərbaycan) Açıq Səhmdar Cəmiyyəti Cavabdeh qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək 4300,17 ABŞ dolları məbləğində əsas borc, 463,61 ABŞ dolları

faiz borcu, 18,60 ABŞ dolları cərimə - cəmi 4782,38 ABŞ dolları borcun (qətnamənin icra olunduğu günə olan manat məzənnəsi ilə) və məhkəməyə müraciət etmək üçün ödənilmiş 30 manat dövlət rüsumunun alınaraq iddiaçıya ödənilməsi, tələbin girov (ipoteka) predmeti olan "Shevrolet Aveo minik" markalı **EV-*** dövlət qeydiyyat nişanlı minik avtomobilinə yönəldilməsi və avtomobilinin açıq hərracda satılaraq satışdan əldə olunmuş vəsait hesabına banka olan borcun və məhkəməyə müraciət etmək üçün ödənilmiş dövlət rüsumunun ödənilməsi, qeyd edilən avtomobilin aşkar edildiyi yerdə dayandırılması və avtomobilin saxlanması üçün Azərbaycan Respublikası DİN Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin cərimə meydançasına yerləşdirilməsi, iddiaçı ilə cavabdeh arasında bağlanmış 114929-1-7646 sayılı 08.07.2013-cü il tarixli "Avtomobil kredit müqaviləsinin ləğv edilməsi barədə qətnamə qəbul edilməsini məhkəmədən xahiş etmişdir.

İş üzrə yuxarıda göstərilən məhkəmə aktları qəbul edilmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri və kassasiya şikayətinə qarşı etiraz:

Cavabdeh kassasiya şikayəti verərək Şəki Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 27 sentyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsi və işin yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilməsi barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Əsasları apellyasiya şikayətinin əsasları ilə eyni olan kassasiya şikayətində əlavə olaraq qeyd edilmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi maddi və prosessual hüquq normalarının tələblərini pozmuşdur. Məhkəmə işdə olan sübutlara düzgün hüquqi qiymət verməmişdir.

Tərəflərin izahatları:

Məhkəmə kollegiyası iclasının yeri və vaxtı barədə lazımi qaydada məlumatlandırılmasına baxmayaraq iş üzrə tərəflər gəlmədikləri üçün və gəlməmələrinin səbəbləri barədə məlumat vermədiklərindən məhkəmə kollegiyası Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 415.3-cü maddəsinə əsasən işə onların iştirakı olmadan baxılmasını mümkün hesab etdi.

Hüquqi məsələlər:

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 416-cı maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Qanunun tələbinə görə kassasiya instansiyası məhkəməsi işin faktiki hallarını araşdırmır, yəni işə baxan apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən sübut kimi qəbul olunan faktlara hüquqi qiymət vermir. Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunub-olunmamasını yoxlamaq zərurətindən irəli gələrək, iş materiallarında olan sübutlara və hüquqi faktlara istinad etməsi kassasiya instansiyası məhkəməsinin faktiki halları araşdırma kimi qiymətləndirilməməlidir.

Məhkəmə kollegiyası məruzəçini dinləyib, iş materiallarını və kassasiya şikayətinin dəlillərini nəzərdən keçirərək hesab edir ki, aşağıdakı əsaslara görə Şəki Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 27 sentyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmalı, kassasiya şikayəti təmin edilməməlidir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin müəyyən edilən hallarından görünür ki, iddiaçı ilə cavabdeh arasında bağlanmış 08 iyul 2013-cü il tarixli 114929-1-7646 sayılı avtomobil krediti müqaviləsi və həmin tarixli 114929-16-10593 sayılı ipoteka müqaviləsinə əsasən iddiaçı tərəfindən cavabdehə avtomobilin satın alınması məqsədi ilə illik 16 % olmaqla 36 ay müddətinə 13535 ABŞ dolları məbləğində kredit verilmiş, cavabdeh kredit məbləğindən təyinatı üzrə istifadə etməyi, həmçinin krediti və onun faizlərini müqavilənin şərtlərinə və ödəniş qrafikinə uyğun olaraq ödəməyi öz öhdəsinə götürmüşdür. Kredit müqaviləsinin təminatı kimi cavabdehin aldığı "Shevrolet Aveo" markalı **EV-*** dövlət qeydiyyat nişanlı minik avtomobili bankın xeyrinə girov (ipoteka) qoymuşdur. Cavabdeh müqavilə müddəti ərzində hər ay əsas borcu və faiz borcunu ödəniş cədvəli əsasında ödəməklə cəmi 17115,35 ABŞ dolları kredit borcunu tam ödəməyi öhdəsinə götürmüşdür. Cavabdehə məxsus olan "Shevrolet Aveo" markalı **EV-*** dövlət qeydiyyat nişanlı nəqliyyat vasitəsinin iddiaçının xeyrinə girov

qoyulması ilə bağlı həmin orqanda müvafiq qeydiyyat aparılmışdır. Cavabdeh müqavilənin şərtlərini pozaraq aylıq ödənişləri gecikdirmişdir. Borcun ödənilməsi ilə bağlı cavabdehə şifahi və yazılı xəbərdarlıqlar edilməsinə baxmayaraq borcun ödənilməsinə təmin etməmişdir. Cavabdeh kredit müqaviləsi üzrə üzərinə götürdüyü öhdəliklərini icra etmədiyi üçün borcun ipoteka predmetinə yönəldilməsi prosedurunun başlanacağı barədə müvafiq bildiriş cavabdehə rəsmi qaydada verilmiş və həmin bildiriş Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin müvafiq Şöbəsində qeydiyyatda alınmışdır. Keçirilmiş mühasibatlıq ekspertizasının 27 dekabr 2017-ci il tarixli 20745 sayılı rəyi ilə 29 iyun 2016-cı il tarixə cavabdehin banka 4292,16 ABŞ dolları əsas, 371,99 ABŞ dolları faiz - cəmi 4664,15 ABŞ dolları borcu olduğu, hazırki tədqiqatla cərimə hesablanmadığını göstərilmişdir. Bundan başqa keçirilmiş məhkəmə-əmtəəşünaslıq ekspertizasının 03 may 2018-ci il tarixli 7903 nömrəli ekspert arayışı və eksretiza xərclərinə dair bildirişi ilə "Shevrolet Aveo minik" markalı, 2012-ci il buraxılışlı, heçbek tipli mühərrik gücü 1400 sm. kub olan normal vəziyyətdə saxlanılmış istifadəyə yararlı avtomobilin nəzəri orta bazar qiymətinin təxminən 11000 manat olduğu, aparılmış tədqiqatın dəyərinin 120 manat olması göstərilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 385.1-ci maddəsinə uyğun olaraq öhdəliyə əsasən bir şəxs (borclu) başqa şəxsin (kreditorun) xeyrinə müəyyən hərəkəti etməlidir, məsələn, pul ödəməli, əmlak verməli, iş görməli, xidmətlər göstərməli və i.a. və ya müəyyən hərəkətdən çəkinməlidir, kreditorun isə borcludan vəzifəsinin icrasını tələb etmək hüququ vardır.

Həmin Məcəllənin 739.1-ci maddəsində göstərilir ki, borc müqaviləsinə görə iştirakçılardan biri (borc verən) pula və ya digər əvəz edilən əşyalara hüququnu digər iştirakçıya (borc alana) keçirməyi öhdəsinə götürür, digər iştirakçı (borc alan) isə aldığı borcun müvafiq olaraq pul və ya eyni keyfiyyətdə və miqdarda eyni növlü əşyalar şəklində borc verəne qaytaracağı öhdəsinə götürür.

Həmin Məcəllənin 442-ci maddəsinin tələbinə görə öhdəliyin icra edilməməsi dedikdə onun pozulması və ya lazımcı icra edilməməsi başa düşülür.

Həmin Məcəllənin 445.2.1-ci maddəsində qeyd edilir ki, öhdəliyin onun icrası üçün müəyyənləşdirilmiş müddətdə icra edilməməsi borclunun icranı gecikdirməsi sayılır. Bunun nəticəsində icranı gecikdirmiş borclu gecikdirmə nəticəsində vurduğu zərər üçün və gecikdirmə zamanı təsadüfən baş vermiş icra mümkünsüzlüyünün nəticələri üçün kreditor qarşısında məsuliyyət daşıyır.

Həmin Məcəllənin 448.1-ci maddəsinin tələbinə görə, əgər bu Məcəllə ilə və müqavilə ilə ayrı qayda müəyyənləşdirilməyibsə, borclu onun risk dairəsinə daxil olan öhdəliklərin icra edilmədiyi bütün hallar üçün cavabdehdir.

Həmin Məcəllənin 269.1-ci maddəsinə əsasən girov və ipoteka hüququ girov qoyanın əşyası barəsində girov saxlayanın əşya hüququdur və eyni zamanda borclunun girov saxlayan qarşısında pul və ya başqa öhdəliyinin icrasının təmin edilməsi üsuludur.

Həmin Məcəllənin 295-ci maddəsinə əsasən girov saxlayanın (kreditorun) tələblərinin ödənilməsi üçün tutma girov qoyulmuş əşyaya borclu girovla təmin edilmiş öhdəliyi onun cavabdeh olduğu səbəblərdən icra etmədikdə və ya lazımcı icra etmədikdə yönəldilə bilər.

Həmin Məcəllənin 297-ci maddəsinə əsasən girov qoyulmuş əşya ixtisaslaşdırılmış təşkilatlar tərəfindən yalnız açıq hərracdan satış yolu ilə realizə edilir (satılır).

Həmin Məcəllənin 298-ci maddəsinə görə girov qoyulmuş əşyanın satılması nəticəsində götürülmüş məbləğdən, tutmanın həmin əşyaya yönəldilməsinə və onun satılmasına çəkilmiş xərclərin ödənilməsi üçün zəruri məbləğlər tutulduqdan sonra, girov qoyanın tələbləri ödənilir, qalan məbləğ girov qoyana verilir.

Həmin Məcəllənin 319.1-ci və 319.6-cı maddələrinə müvafiq olaraq, əgər borclu icrasını təmin etmək üçün əşyanın ipotekaya verildiyi öhdəliklərin yerinə yetirilməsini gecikdirmişsə, ipoteka saxlayan ipoteka ilə yüklü edilmiş obyektə açıq hərracdan satmaq hüququna malikdir. Borclunun ipoteka ilə təmin olunmuş öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi və ya yerinə yetirilməsini gecikdirdiyi hallarda daşınmaz əmlaka mülkiyyət hüququnun bilavasitə kreditora keçməsi barədə razılaşma etibarsızdır. İpoteka predmetinin satışından götürülmüş məbləğ ipoteka saxlayanın tələblərini ödəməyə kifayət etmirsə, borclu çatışmayan məbləği ipoteka saxlayana ödəməlidir. Əgər satışdan götürülən və ya əldə edilən məbləğ ipoteka saxlayanın tələblərindən artıqdırsa, artıq məbləğ borcluya qaytarılmalıdır.

"İpoteka haqqında" Qanunun 1.0.6-cı maddəsinə görə ipoteka hüququ borclu əsas öhdəliyi icra etmədikdə, ipoteka saxlayanın ipoteka predmetinə tutmanın yönəldilməsi hüququdur.

Həmin Qanunun 34.1.1-ci maddəsinə görə ipoteka predmetinə tutmanın yönəldilməsi hüququnun əsaslarından biri əsas öhdəliyin, yaxud onun bir hissəsinin vaxtında icra olunmamasıdır.

"İpoteka haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 39.1-ci maddəsinə əsasən ipoteka saxlayan ipoteka müqaviləsi üzrə tələbinin ödənilməsi üçün iddia ilə məhkəməyə müraciət edə bilər.

Həmin Qanunun 36.3-cü maddəsinə əsasən ipoteka predmetinə tutmanın yönəldilməsi haqqında bildiriş ipotekanın dövlət qeydiyyatı orqanında ipoteka saxlayanın ərizəsi əsasında qeydə alınmalıdır.

Həmin Qanunun 41.1-ci maddəsinə əsasən məhkəmənin qərarı əsasında tutma yönəldilməsi proseduru məhkəmə icraçısı tərəfindən həyata keçirilir və ipoteka predmeti hərracda satılır.

Birinci instansiya məhkəməsi iş materiallarını araşdıraraq, iş üzrə keçirilmiş ekspert rəyinə və sadalanan normalara istinad edərək iddianı yuxarıda göstərilən qaydada qismən təmin etmişdir.

Apellyasiya şikayətinə əsasən qətnaməni apellyasiya qaydasında yoxlayan apellyasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya şikayətində göstərilən dəlillərə münasibət bildirərək qeyd etmişdir ki, cavabdeh birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsindən cərimə məbləğinin azaldılmaması hissəsində narazı qalsa da, birinci instansiya məhkəməsi iddiaçının əmlak mənafeələrini nəzərə almış və haqlı olaraq cərimə məbləğini azaltmamışdır. İpoteka predmeti olan avtomobil ekspertiza tədqiqatına təqdim edilmədiyindən baxış keçirilmədən avtomobilin hazırki istismar nəticəsində hansı vəziyyətdə olmasını müəyyən etmək mümkün deyildir. Ona görə də istismarda olan avtomobilin qiyməti nəzəri hesablama yolu ilə şərti olaraq müəyyən edilmişdir. Qeyd edilənlərə əsasən məhkəmə bu qənaətə gəlmişdir ki, apellyasiya şikayətinin dəlilləri iş üzrə birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilməsi üçün əsas ola bilməz.

Məhkəmə kollegiyası mülki işdə olan sənədlərlə tanış olaraq və onları tədqiq edərək hesab edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən mülki işə baxılan zaman Mülki Prosesual Məcəllənin 14, 77, 88, 217 və 218-ci maddələrinin tələblərinə riayət edilmiş, habelə mübahisəli hüquq münasibətini tənzimləyən maddi hüquq normaları düzgün tətbiq olunmuşdur. Kassasiya şikayətinin dəlilləri apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin mübahisləndirilən hissədə ləğv olunması və ya dəyişdirilməsi üçün əsas ola bilməz.

Cavabdehin öz etirazının əsası kimi istinad etdiyi və apellyasiya şikayətində göstərdiyi hallarla kassasiya şikayətində göstərilən dəlillərin eyni olduğunu, apellyasiya instansiya məhkəməsi tərəfindən cavabdehin göstərdiyi dəlillərə qiymət verildiyini və məhkəmə kollegiyasının apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticə və həmin nəticənin əsaslandırılması ilə razı olduğunu nəzərə alaraq kollegiya hesab edir ki, maddi və prosesual hüquq normalarının tətbiqi ilə bağlı kassasiya şikayətinin dəlillərinə ayrıca qiymət verilməsi və apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsində göstərilənlərin təkrarlanmasına zərurət yoxdur.

Odur ki, Şəki Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 27 sentyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmalı, kassasiya şikayəti təmin olunmamalıdır.

Şərh edilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsinin 416, 417 və 419-cu maddələrini rəhbər tutaraq, məhkəmə kollegiyası

Qərara alır:

Cavabdeh kassasiya şikayəti təmin edilmədən, Şəki Apellyasiya Məhkəməsi mülki kollegiyasının 2(107)-2090/2018 nömrəli iş üzrə 27 sentyabr 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılsın.

Qərar qəbul edildiyi andan qüvvəyə minir.

Sədrlik edən:

Əsli ilə düzdür

Ali Məhkəmənin hakimi

Əhməd Nurməmmədov

